

Protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

CSG REGGESTEYN

Meldcode met afwegingskader

Inhoud

Inleiding	2
Verbeterde Meldcode met afwegingskader	2
De Meldcode	2
Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?	2
Situaties van onveiligheid	2
Acute onveiligheid	2
Structurele onveiligheid	2
Disclosure	3
STAPPENPLAN MELDCODE CSG REGGESTEYN	4
De vijf afwegingsvragen bij Stap 4 en 5	6
Wettelijke verplichtingen	7
Verantwoordelijkheid	7
Vertrouwelijke informatie	7
Documenteren	7
Instructie gebruik Kindcheck	7
Deskundigheid eer gerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis	8
Meldrecht	8
Kinderparticipatie	8
Handvatten waarborging kinderparticipatie tijdens doorlopen van de Meldcode	8
Bijlage(n)	10
Bijlage 1: Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure	10
Bijlage 2 Algemene tips voor gespreksvoering met leerlingen	12

Inleiding

Dit protocol 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' bevat het Stappenplan Meldcode met beschrijvende toelichting van CSG Reggesteyn. Bij vermoedens van kindermishandeling en/of huiselijk geweld wordt deze Meldcode gevolgd. De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals zorgvuldig te handelen als zij vermoeden dat een kind thuis mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Een meldcode bestaat uit 5 stappen en kent een aantal beslismomenten.

Verbeterde Meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

Om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren is er bij Veilig Thuis een *radarfunctie* toegevoegd.

In de verbeterde Meldcode is ook de *participatie van kinderen* opgenomen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

De Meldcode

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is gebaseerd twee pijlers: *Meldnormen* en *Situaties van Onveiligheid*.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Situaties van onveiligheid

In dit afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

Acute onveiligheid

Een leerling die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

STAPPENPLAN MELDCODE CSG REGGESTEYN

ZORG

SIGNALLEN RICHTING MENTOR EN OVERLEG LEERLINGBEGELEIDER

Bij vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld geeft onderwijzend personeel of onderwijs ondersteunend personeel dit door aan de mentor van de betreffende leerling. Mentor kan besluiten om zelf in gesprek te gaan met leerling en/of ouder(s)/verzorger(s) om de zorg te uiten en te delen. Belang en veiligheid van de leerling staan voorop. Mentor brengt leerlingbegeleider altijd op de hoogte van de signalen/gedragingen en het evt. gesprek met de leerling en/of ouder(s)/verzorger(s).

Terugkoppeling naar leerling (volgens de richtlijnen kinderparticipatie), ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

STAP 1

IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

Concreet waarneembaar gedrag en/of signa(a)l(en) worden genoteerd door mentor samen met leerlingbegeleider.

Leerlingbegeleider en/of mentor gaat in gesprek met de leerling (volgens richtlijnen kinderparticipatie) en waar mogelijk met ouder(s)/verzorger(s).

Als het passend is in gesprek aangeven aan ouder(s)/verzorger(s) dat gestart wordt met de meldcode. Kindcheck uitvoeren (zie blz. 7).

Observeren van de leerling door de mentor. Het SOT op de hoogte brengen van het starten van de meldcode door leerlingbegeleider¹.

Terugkoppeling naar leerling, ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

STAP 2

COLLEGIALE CONSULTATIE EN RAADPLEGEN Veilig Thuis

Verder in kaart brengen van signalen door leerlingbegeleider en mentor.

Raadplegen in- en/of externe deskundigen: **Veilig Thuis**/partners in SOT-Breed/evt. betrokken instanties in het gezin, door leerlingbegeleider. N.B. Contacten met externen alleen na toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

Terugkoppeling naar leerling (volgens richtlijnen kinderparticipatie), ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

¹ In overleg met de leerlingbegeleider kan deze rol in de Meldcode ook vervuld worden door ander functionaris van het schoolondersteuningsteam.

STAP 3

GESPREK MET DE LEERLING EN DE OUDER(S)/VERZORGER(S)

Leerlingbegeleider gaat in gesprek met leerling en ouder(s)/verzorger(s) om de zorgen te delen en te checken waar gedrag/signalen vandaan komen. Stappen meldcode duidelijk laten worden. Belang en veiligheid van de leerling staan voorop!

Terugkoppeling naar leerling (volgens richtlijnen kindparticipatie), ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

STAP 4

WEGEN AARD EN ERNST

Risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld wegen door leerlingbegeleider een oordeel te laten vragen aan in- en/of externe deskundigen: **Veilig Thuis!**/ partners in SOT Breed en/of evt. betrokken instanties in het gezin. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het afwegingskader (zie blz. 6, vraag 1 en 2). Veilig Thuis kan risicotaxatie doen. N.B. Contacten met externen alleen na toestemming van ouder(s)/verzorger(s).

Leerlingbegeleider brengt leidinggevende op de hoogte van een mogelijke melding.

Terugkoppeling naar leerling (volgens richtlijnen kindparticipatie), ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

STAP 5

BESLISSEN

De leerlingbegeleider gaat samen met Veilig Thuis na weging signalen, risico, aard en ernst beslissen: melding bij Veilig Thuis of hulverlening inzetten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het afwegingskader (zie blz. 6, vraag 3 - 5).

- **HULP ORGANISEREN EN EFFECT VOLGEN TEVENNS MELDEN?**

Leerlingbegeleider gaat met leerling en ouder(s)/verzorger(s) in gesprek over de mogelijke vormen van hulp: doorverwijzen.

- Leerlingbegeleider en mentor monitoren of ouder(s)/verzorger(s) en kind hulp krijgen.
- Leerlingbegeleider en mentor blijven het kind volgen en observeren.
→ Bij afweging 3,4 en 5 gaat er vanuit school een melding naar Veilig Thuis. Ingezette hulpverlening wordt besproken.

- **MELDING Veilig Thuis**

- Leerlingbegeleider bespreekt met de ouder(s)/verzorger(s) de voorgenomen melding.
- Op naam van CSG Reggesteyn (directeur) wordt melding gedaan bij het Veilig Thuis.

Terugkoppeling naar leerling (volgens richtlijnen kindparticipatie), ouder(s)/verzorger(s) en signaleerder. Leerling blijven volgen door SOT en mentor. Leerlingbegeleider dossier bijhouden.

De vijf afwegingsvragen bij Stap 4 en 5

Indien er sprake is van 'weet het niet', gaat u uit van 'Nee'.

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Eventuele ingezette hulp toelichten. Ja: Als onderwijsinstelling kunnen wij deze vraag niet met 'ja' beantwoorden.</p>
Meldnormen 2 en 3	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis en evt. ingezette hulp toelichten Ja: Als onderwijsinstelling kunnen wij deze vraag niet met 'ja' beantwoorden.</p>
	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?</i> Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis en aanwezige hulp toelichten. Ja: Als onderwijsinstelling kunnen wij deze vraag niet met 'ja' beantwoorden.</p>

Wettelijke verplichtingen

Verantwoordelijkheid

Eindverantwoordelijk voor uitvoering van de Meldcode ligt bij de directie van CSG Reggesteyn. De directeuren beleggen deze taak op elke vestiging bij ten minste twee geschoolde aandachtsfunctionarissen. Deze aandachtsfunctionarissen voeren hun werkzaamheden als aandachtsfunctionaris uit binnen de taak als leerlingbegeleider, coördinator leerlingondersteuning of een andere aan leerlingondersteuning verwante taak binnen CSG Reggesteyn.

Jaarlijks geeft het OBD aan of de taak in het volgende jaar bij dezelfde functionarissen zal worden belegd, waardoor continuïteit gewaarborgd blijft.

Het aantal meldingen aan VTT wordt jaarlijks bijgehouden door de coördinator schoolveiligheid onderwijs. Tevens wordt bij wijzigingen in het protocol, het protocol opnieuw in de (G)MR ingebracht.

Vertrouwelijke informatie

Met de gegevens van leerlingen wordt voorzichtig omgegaan, conform de Privacy Regeling van Reggesteyn. Vertrouwelijke informatie over leerlingen wordt alleen gedeeld met derden na toestemming van en/of met medeweten van ouder(s)/verzorger(s). Uitzondering hierop vormt het delen van administratieve persoonsgegevens aan de gemeente en de GGD en wanneer er een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bestaat. In deze gevallen wordt de Meldcode CSG Reggesteyn gevolgd, waarmee aan de medewerker van Reggesteyn het recht wordt verleend om dit vermoeden bij Veilig Thuis te melden. Ook als de leerling of zijn/haar ouder(s)/verzorger(s) daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een leerling te verstrekken als Veilig Thuis daar ten behoeve van een onderzoek naar vraagt.

Documenteren

In het leerlingdossier (LVS) wordt onder het kopje 'zeer vertrouwelijke informatie' gedocumenteerd door de leerlingbegeleider dat de Meldcode in gang is gezet en hoe deze is afgesloten.

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**.

De Kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Indien er twijfel bestaat over de veiligheid van de kinderen dan dienen de stappen van de Meldcode doorlopen worden. Eerst wordt vastgelegd door welke signalen bij de ouder er twijfel over de veiligheid van de kinderen bestaat. Daarna dienen de verdere stappen van de Meldcode, die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en er, zo nodig, passende hulp komt, gevolgd te worden.

Deskundigheid eer gerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eer gerelateerd geweld. Zo dient in deze zaken altijd een deskundige geraadpleegd te worden, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. Hiervoor kan een deskundige op het gebied van eer gerelateerd geweld of Veilig Thuis geraadpleegd worden.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eer gerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen Meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

In deze specifieke gevallen wordt Veilig Thuis geraadpleegd.

Meldrecht

Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliënt/leerling gegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

Kinderparticipatie

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals zorgvuldig te handelen als zij vermoeden dat een kind thuis mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Een meldcode bestaat uit 5 stappen en kent een aantal beslistmomenten. Volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zal het belang van het kind altijd de eerste overweging moeten zijn wanneer er beslissingen worden genomen die een kind raken. Om bij vermoedens van kindermishandeling te kunnen handelen in het belang van het kind is het daarom essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daaropvolgende beslissingen betrokken worden, dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen. Uiteraard doorloopt een professional een meldcode kindermishandeling met het belang van kinderen voor ogen; hij of zij maakt zich immers zorgen over de veiligheid of het welzijn van een kind. Het komt echter nog te vaak voor dat mishandelde kinderen zeggen dat zij zich niet betrokken voelden bij de aanpak van gezinsproblemen, dat er met hen niet gesproken is of niet naar hun mening is geluisterd en dat zij niet begrepen hebben wat iedereen aan het doen was. Om het belang van het kind daadwerkelijk de eerste overweging te laten zijn, is participatie van kinderen erg belangrijk.

Hieronder volgen concrete handvatten om bij elke stap van de meldcode de participatie van de leerling te waarborgen.

Handvatten waarborging kinderparticipatie tijdens doorlopen van de Meldcode

1. De mentor en leerlingbegeleider stemmen af wie de volgende informatie biedt aan de leerling:
 - Informatie over bestaande zorgen
 - Informatie over welke stappen mogelijk te zetten en wat mogelijke consequenties zijn
 - Wie actie onderneemt, met welk doel en wanneer
 - Informatie over wanneer de leerling terugkoppeling krijgt en van wie

- Informatie over het verloop van het besluitvormingsproces
 - Informatie over bij wie de leerling terecht kan als hij of zij het oneens is met een genomen beslissing of over wat er met zijn of haar mening is gedaan (recht op klacht of verzet)
2. De mentor en leerlingbegeleider stemmen af wie de leerling informeert over zijn/haar recht veilig op te groeien en besteedt daarbij aandacht aan:
 - Uitleg over dat conflicten anders beëindigd kunnen worden dan met psychisch en/of fysiek geweld
 - Uitleg dat kinderen geen schuld hebben aan mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik.
 3. De mentor en leerlingbegeleider stemmen af wie op welk moment de volgende informatie aan de leerling geeft over:
 - Informatie over zijn/haar recht om betrokken te worden, om hun mening te geven en de mogelijkheden te participeren.
 - Uitleg/overleg over de manier en momenten waarop de leerling kan participeren
 4. De mentor en leerlingbegeleider stemmen af wie vraagt of regelt dat gevraagd wordt naar de mening van de leerling
 - Over bestaande zorgen over de thuissituatie en de beleving van de leerling
 - Over door de leerling geopperde oplossingen
 - Over voorgenomen beslissingen van de professionals, tenminste over het besluit in de stap 5 om een melding te doen, hulp te verlenen of te organiseren of af te sluiten
 5. De mentor en leerlingbegeleider stemmen af hoe:
 - De mening van de leerling wordt meegewogen in de besluitvorming
 - De leerling informatie krijgt over het uiteindelijke besluit en dat zijn of haar visie daarop gevraagd wordt
 - De leerling informatie krijgt over hoe zijn/haar visie is meegewogen in de besluitvorming
 - De leerling bezwaar kan maken
 - Bezwaar van de leerling tegen de voorgenomen beslissing wordt meegewogen

De mentor en leerlingbegeleider leggen uit aan de leerling dat de route na een disclosure (onthulling) van de leerling, direct contact met Veilig Thuis inhoudt, om gezamenlijk de vervolgstappen te bepalen. Wees hierover ook eerlijk en helder naar een leerling toe. Indien dit niet is verteld aan de leerling, kan het heel erg schrikken van alles wat er opeens in werking wordt gezet.

6. De mentor stemmen af wie uitlegt aan de leerling hoe professionals steun bieden of organiseren.
 - Maak hierbij duidelijk dat de meldcode niet stopt bij een melding of overdracht naar hulpverlening: zo lang de mentor en leerlingbegeleider zelf contact hebben met de leerling steunen zij hem/haar en helpen zij gevoelens van stress te verminderen.
 - Vertellen aan de leerling dat er contact met Veilig Thuis en andere hulpverlening wordt onderhouden

Meer informatie over de Kinderparticipatie is te vinden op:

https://www.augeo.nl/-/media/Files/Handreiking_Participatie-van-kinderen-in-de-Meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling_2018.ashx

Bijlage(n)

Bijlage 1: Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.• (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.• Poging tot verwurging.• Wapengebruik.• Geweld tijdens de zwangerschap.• (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.• Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).• Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.• Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij de leerling bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij de leerling daadwerkelijk veroorzaakt.• Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.• Acute onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.• Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.• Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.• Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.• Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van de leerling bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.• Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.• Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.• Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.• Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.• Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiteten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eer gerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgcacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 2 Algemene tips voor gespreksvoering met leerlingen

Beroepshouding

Professionals die werken met kinderen betrekken kinderen vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar de leerling en nemen de leerling serieus. De elementen die kinderen aangeven belangrijk te vinden in de communicatie met professionals zijn dat zij oprechte interesse in hen tonen, dat professionals naar hen luisteren en dat zij hun mening in elk geval in overweging nemen.

Volgens kinderen dragen de volgende aspecten bij aan het gevoel serieus genomen te worden:

1. echte interesse van de professional;
2. geloofd worden door de professional;
3. uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van de leerling gaat;
4. in contact blijven ook wanneer er geen probleem is;
5. geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn.

Aanvullend:

- kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan maar 1 keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. De leerling kan dat dan scheiden van de "scan" die hij/zij gemaakt heeft.
- Het is belangrijk voor de leerling het gevoel te krijgen dat JIJ (de leerling) de krent in de pap bent. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwen van een kind te winnen. Zeg bijvoorbeeld: "wauw, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!".
- Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt.

Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer professionals later nog eens vragen hoe het met de leerling gaat, ook wanneer de leerling is doorverwezen.

- 'Als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestrest?'
- 'Hoe was je dag vandaag?'
- 'Je vertelde dat het beter gaat thuis/je je beter voelt. Ik ben blij voor je!'
- 'Ik weet/zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je'
- Compliment geven over een tekening/een nieuwe broek/een talent/iets anders

Overigens vinden kinderen een 'formeel gesprek' niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten, bijvoorbeeld tijdens een wandeling of een autorit, of drukken kinderen zich makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die professionals hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van de leerling hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij de wensen en mogelijkheden van de leerling.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen

- Ga apart met de leerling in gesprek.
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder de leerling te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét de leerling, informeer de leerling, betrek de leerling.
- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken (maar zorg wel voor een inkijkje).
- Probeer schuin naast de leerling te zitten, zodat de leerling je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.

- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!
- Geef de leerling een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. De leerling mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef de leerling de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan".
- Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als de leerling iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat de leerling je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.